

ustanovuje § 1310 obč. zák., že se i oni mohou opomenutím onoho stupně opatrnosti, který lze od nich požadovati, dopustiti zavinění a státi se tak zodpovědnými za škodu. Zákon nevyklučuje zásadně jakoukoliv zodpovědnost nedospělců; zavinění a zodpovědnost za škodu lze však nedospělci přičítati jen, byl-li schopen onoho stupně opatrnosti, již bylo třeba k případnému odvrácení škodné události, a když ji přes to opomenul. Zda tomu tak, jest posuzovati v každém jednotlivém případě zvlášť, hledíc ke stáří nedospělce, k jeho duševním vlastnostem, vzdělání, prostředí, v němž žije a k jiným okolnostem tohoto druhu. Jako zavinění přicházelo by u žalobce v souzeném případě ve zřetel nanejvýše jen, že se před sestupováním s chodníku na silnici nerozhlédl a se nepřesvědčil, zda mu nehrozí nebezpečí blížícím se povozem. Zanedbání takové pozornosti jest však častým zjevem i u osob dospělých, pročez právě vyžaduje obyčejná opatrnost a jest kromě toho i výslovně přikázáno policejním předpisem § 48 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák., by řidič dával v přiměřené vzdálenosti výstražná znamení. V souzeném případě však nižší soudy zjistily, že výstražná znamení dávana nebyla a že auto za tehdejšího šera ani osvětleno nebylo a že kromě toho povozy na kraji ulice jedoucí bránily rozhledu do jízdní dráhy. Uváží-li se, že řidič auta kromě toho, že jel nepřípustnou rychlostí i v tomto směru zanedbal oněch opatrností, které jsou nutné a výslovně nařízené, by byla vzbuzena pozornost chodců na projíždějící auto, nelze zajisté žalobci — 9letému dítěti — přičítati za provinění, že, vida mezi povozy volný prostor k přechodu ulice a nemaje tušení, že se přibližuje auto, do jízdní dráhy vkročil, to tím méně, ano je zjištěno, že byl autem zachycen hned, jak vběhl do volné prostory, jež mu teprve nyní dovolovala volný rozhled.

Čís. 8560.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.).

Nárok na remuneraci může zaměstnanci vzniknouti i zvyklostí v zaměstnavatelově podniku.

Osmihodinná pracovní doba (zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n.).

Prodlužoval-li zaměstnavatel svémocně pracovní dobu, ručí zaměstnanci za škodu, jež mu z toho vzešla. Porušení zákazů zákona čís. 91/1918 sb. z. a n. lze přičítati k vině jen zaměstnavatelům a jich zástupcům, nikoliv zaměstnancům. Odměnu za práci přes čas nelze zaměstnanci odepríti jediné proto, že konal práci zákonem zakázanou.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1928, R I 843/28.)

Žalobce, stavební asistent, domáhal se na žalovaném staviteli zaplacení remunerace a odměny za práci přes čas. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl. **O d v o l a c í s o u d** zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a znovu rozhodl. **D ů v o d y:** Žalobce domáhá se na žalovaném zapla-

cení: 1. 633 Kč jako remunerace za dobu od 1. ledna 1927 do 30. června 1927, poněvadž ž byla v podniku žalovaného obvyklou; 2. 1552 Kč za práci přes čas trvající 172 a $\frac{1}{2}$ hodiny v době trvání služebního poměru a žalovaný také prohlásil, že to žalobci vynahradí, když upomínal o placení. Proti tomu namítá žalovaný, že v podniku nevyplácel remunerace, nýbrž dával jen za mimořádnou práci dary, a že žalobce přes čas nepracoval. Prvý soudce remuneraci, jež, jak nesporno, ujednána nebyla, žalobci nepřiznal, poukazuje k ustanovení § 6 a 16 zákona o obchodních pomocnících a zjišťuje znalcem Vilémem B-em, že poskytování remunerací podle místních zvyklostí není obvyklé, znalec sám jako nejstarší stavitel v P. vyplácí jen dobrovolné odměny podle snahy a píle zaměstnanců a podle výsledků uzávěrky, na něž zaměstnanec nemá nároku. V § 16 zákona o obchodních pomocnících výslovně jest uvedeno »má-li zaměstnanec nárok na periodickou remuneraci nebo na jinou zvláštní odměnu«. Jest proto třeba zjistiti, zda vzešel žalobci nárok na tvrzenou remuneraci, či na jinou zvláštní odměnu. Prvý soudce svůj názor, že žalobci nárok na remuneraci nevzešel odůvodňuje tím, že k místní zvyklosti nelze hleděti, poněvadž plat nebyl smluven, a posudkem znalce, k výpovědím svědeckým však nepřihlížel. Soud odvolací má za to, že je především třeba zkoumati výpovědi svědkův a zjistiti, co svědci dostávali, kdy, z jakého důvodu, jak je oni a zaměstnavatel nazývali, zda byly vypláceny pravidelně, či přechodně, a z těchto zjištění dovoditi, zda žalobci vzešel nárok na remuneraci podle ustanovení § 16 zák. o obch. pom. Poněvadž první soudce k výpovědi svědků nepřihlížel, jimi se neza-
býval, jest řízení v první stolici v tomto směru neúplným.

Pokud jde o druhý nárok žalobcův, o odměnu za práci přes čas, první soudce nárok ten zamítl, poněvadž jest toho názoru, když zjistil zprávou okresní politické správy v P. ze dne 17. října 1927, že žalovanému prodloužení pracovní doby povoleno nebylo, že mimořádná práce konaná žalobcem nebyla úředně povolena, není práci přes čas, která by se musela zvláště platiti, jest naopak práci zakázanou, za kterou nepřísluší žalobci odměna, a že ze smlouvy nicotné nemohou vzejíti ani práva, ani závazky, zaměstnavatel nemůže žádati smlouvenou další práci a zaměstnanec nemůže žádati slíbenou odměnu za takovou zakázanou práci. Soud odvolací s tímto názorem prvního soudu nesouhlasí. V § 1 zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. jest ustanoveno, že v živnostenských podnicích nesmí pracovní doba přesahovati 8 hodin denně, pokud se týče 48 hodin týdně; v § 6 a v § 7 jsou uvedena ustanovení o práci přes čas, kdy práce přes čas jest dovolenou, má býti žádáno povolení, v tomto případě u okresní politické správy, a že práce přes čas musí býti zvláště honorována; v § 13 pak ustanoveno, že přestupky těchto ustanovení trestají politické úřady pokutami do 2.000 Kč. Ta okolnost, na kterou první soudce klade váhu, o kterou svůj názor opírá, že jde o smlouvu nicotnou, ze které nevzešla ani práva, nevzešly ani závazky mezi stranami, poněvadž žalovaný si nevymohl povolení okresní politické správy k prodloužení pracovní doby, jak v § 6 cit. zák. nařízeno, nemá v tomto sporu významu. Porušení tohoto ustanovení § 6 cit. zák. zaměstnavatelem, ža-

lovaným tím, že příslušné povolení nebylo opatřeno, ukládá jen trest podle § 13 cit. zák. o osmihodinové době pracovní, jehož předpisy jsou povahy veřejnoprávní, nepůsobí však neplatnost soukromé smlouvy mezi stranami po rozumu ustanovení § 879 obč. zák. I kdyby však správným byl názor prvního soudce, že pro nedostatek povolení prodloužení pracovní doby okresní politickou správou jest případná úmluva mezi stranami, zaměstnavatelem a zaměstnaným nicotnou, jest následek této nicotnosti ten, že vše musí býti uvedeno ve dřívější stav, musí býti vráceny výhody zaměstnavatelem získané. Tyto výhody jsou na straně žalovaného, který tvrzenou a vykonanou prací přes čas ve svém podniku, ve své živnosti byl obohacen, obohacení to jest bezdůvodným, poněvadž pracováno více než osm hodin a proto nastává povinnost odměnit tuto práci, poněvadž jinak dřívější stav nelze zjednatí. První soudce proto po stránce právní spor tento v tomto směru nesprávně posoudil, zamítнув z důvodu nicotnosti smlouvy nárok na náhradu za práci přes čas. První soudce podle svého názoru nezjišťoval, zda žalobce skutečně přes čas pracoval, jak tvrdí 172½ hodin, zda žalovaný o této práci věděl, zda žalovaný prohlásil po šesti nedělích, když žalobce náhradu za práci přes čas žádal, že mu to nahradí a dále zda odměna žalobcem žádaná za 1 hodinu 9 Kč jest přiměřenou (rozhodnutí čís. 7577 sb. n. s.). Poněvadž tyto rozhodné okolnosti v tomto sporu nebyly v první stolici vzaty na přetřes, jest řízení neúplným (§ 496 čís. 3 c. ř. s.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Ve příčině nároku na remuneraci souhlasí dovolací soud s příslušnými důvody soudu odvolacího, k nimž dokládá: I když je nesporno, že žalobce vstoupil do služeb žalovaného za přesně ujednaný měsíční plat 1.200 Kč a že placení remunerace ujednáno nebylo, není tím ještě vyloučeno, že nárok na remuneraci vzešel žalobci zvyklostí, která se vytvořila v podniku žalovaného. Zda se tak skutečně stalo, bude posouditi na základě výpovědí svědků, po případě i na základě výsledku stran. V tomto směru bude jmenovitě důležitým zjistiti, z jakého důvodu bylo koncem roku 1926 žalobci vyplaceno 500 Kč, o nichž žalovaný tvrdí, že to byl dar. Tohoto zjištění je zapotřebí i z té příčiny, že podle přednesu strany žalující žalobce po šesti nedělích po nastoupení služby žádal od žalovaného zvláštní honorář za »práce přes čas«, načež prý žalovaný výslovně řekl, že mu to vynahradí. První soud nezjistil, zda žalovaný výrok ten učinil, ani neprobral otázky, zda a pokud žalovaný tento závazek splnil. To ovšem souvisí již s nárokem druhým, uplatňovaným z důvodu práce vykonané podle žalobcova tvrzení mimo osmihodinnou dobu pracovní.

Pokud jde o tento druhý nárok, jest podle názoru soudu dovolacího posuzovati věc takto: Podle § 1 zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. jest pravidlem, že v podnicích tam naznačených nesmí skutečná doba pracovní trvati déle než 8 hodin denně nebo 48 hodin týdně.

Z tohoto pravidla stanoví zákon v §§ 6 a 7 výjimky v tom směru, že za podmínek tam uvedených připouští sice prodloužení doby pracovní, zároveň však nařizuje, že za všechny práce, pokud přesahují pravidelnou dobu pracovní, musí se platiti zvlášť. Další výjimky stanoví zákon v § 12, kde dovoluje prodloužení normální doby pracovní bez zvláštní úplaty. V souzeném případě nejde o žádný z výjimečných případů §§ 6, 7 a 12 a nastupuje tudíž pravidlo § 1. Podle toho nebyl žalovaný oprávněn, by svémocně prodlužoval osmihodinnou dobu pracovní, a když tak učinil, mohl by býti za to volán k zodpovědnosti podle § 13 zákona čis. 91/18 sb. z. a n. a ručil by podle ustanovení občanského práva i za škodu, která by tím jeho zaměstnancům byla způsobena. Nebylo by tedy na místě poukazovati na výjimečné předpisy § 6 (3) a § 7 (4) zákona čis. 91/18 sb. z. a n., jichž nelze v tomto případě použiti, bude však na žalobci, by ve sporu prokázal, že mu nedovoleným činem žalovaného byla způsobena škoda. Ta by tu byla, kdyby se žalobci za práce mimo osmihodinovou dobu pracovní nebylo dostalo úplaty. Mají-li býti zjednány skutkové základy pro rozhodnutí o řečeném nároku ve smyslu zásad právě uvedených, bude nutno, by první soud doplnil řízení, jak mu bylo soudem odvolacím již uloženo, a zároveň by probral otázku, zda a pokud žalobce za tvrzené práce přes čas, budou-li zjištěny, byl žalovaným již odškodněn. Namítá-li žalovaný, že odměna za tyto práce byla paušalována a zapravena, bude jeho věcí, by to dokázal. Právní stanovisko, jež první soud zaujal k nároku za »práci přes čas«, jest neudržitelné. V zákoně čis. 91/18 sb. z. a n. není sice výslovně řečeno, že se přestupků jeho ustanovení mohou dopustiti jenom zaměstnavatelé, po případě jejich zástupci, avšak že tomu není ve skutečnosti jinak, vyplývá z úvahy, že zákon byl vydán na ochranu zaměstnanců jako osob hospodářsky slabších, které následkem svého odvislého postavení nemohou vždy s úspěchem čeliti vlivu zaměstnavatelů a z další úvahy, že zákazy v zákoně tom stanovené lze podle smyslu a účelu příslušných ustanovení vztahovati jen na zaměstnavatele. Podle toho může se porušení těchto zákazů přičítati k vině jen zaměstnavatelům po případě jejich zástupcům, nikoli zaměstnancům. Kdyby konečně, jak míní první soud, nárok na odměnu za práci přes čas, pokud se týče na náhradu za tuto práci měl býti zaměstnanci odepřen proto, že konal práci zákonem zakázanou, vyplynul by z toho pro zaměstnavatele nezasloužený zisk, který by byl odměnou za porušení zákona, kdežto zaměstnanec by byl připraven o výtěžek práce ve prospěch zaměstnavatelův skutečně vykonané, čímž by mu bylo očividně ukřivděno. Tím by se docílilo opaku toho, co jest zřejmým účelem zákona, vydaného na ochranu zaměstnanců, a k takovému důsledku rozvážný výklad zákona vésti nemůže a nesmí.

Čís. 8561.

Osmihodinná pracovní doba (zákon ze dne 19. prosince 1918, čis. 91 sb. z. a n.).